

VI. évfolyam. 1. szám ♦ 2026. április

HOKOSZ

Krónika

Honvédségi Nyugdíjas Klubok Országos Szövetsége

HOKOSZ Krónika

VI. évfolyam 1. szám, 2026/1.

TARTALOM

HÍREK

Hírek a szekszárdi Zrínyi Miklós Honvéd Nyugdíjas Klub életéből	3
Ismét táncolhattunk a Nyugállományúak Bálján	3

BESZÁMOLÓ

A 65 éves Magyar Honvédség Budapesti Nyugállományúak Klubja	4
---	---

BESZÁMOLÓ

„Rákóczi-emlékév” – A Rákóczi tagozat évfordulói 2026-ban	9
---	---

ÉRDEKKÉPVISELET

HOKOSZ és a BPNYKLUB részvétele a Gondosóra Évzáró Napon	12
--	----

HADTÖRTÉNET

25 éve alakult meg az MH Híradó Parancsnokság Mobil Híradó Zászlóalj	14
--	----

HADTÖRTÉNET

A Vietnám Barátai Tagozat története	16
-------------------------------------	----

TÖRTÉNELEM

Száz éve 1925. december 1-jén szólalt meg a Magyar Rádió	18
--	----

KULTÚRA

Bemutatkozik: Nagyné Turcsányi Judit, a „versmondó lány”	23
--	----

1961. április 6-án Budapesten, az MN Központi Klubjának Váci utcai székházában, vagy ahogy akkoriban nevezték, az MN Tiszti Házában megalakult a Magyar Néphadsereg Nyugdíjas Tisztek és Tiszthelyettesek Budapesti Klubja.

»»»» 4

Az elmúlt év őszén, a Néprajzi Múzeumban megrendezett Gondosóra Naphoz hasonlóan kiállítókként és nézőkként is részt vettünk a Bálna Honvédelmi Központban 2025. december 16-án megrendezett Gondosóra évzáró rendezvényen.

»»»» 12

1973 januárjában egyezményt írtak alá a vietnámi béke helyreállításáról. Az aláírók felkérése lehetővé tette, hogy magyar katonák 1973 és 1975 között, három váltásban részt vegyenek a hosszan elhúzódó véres vietnámi háború lezárásában.

»»»» 16

Magyarországnak a Telefonhírmondó elindításával közel 30 éves előnye volt az elektronikus médiában a világ összes országa előtt. Puskás Tivadar találmánya 1893. február 15-én kezdte meg szolgáltatását Budapesten.

»»»» 18

Hírek a szekszárdi Zrínyi Miklós Honvéd Nyugdíjas Klub életéből

2025-ben, a szekszárdi Zrínyi Miklós Honvéd Nyugdíjas Klub az augusztus 20-ai koszorúzáson való részvétellel kezdte második félévi programsorozatát.

Meghívásra tagjaink is megtekintették az Adaptive Hussars 2025 gyakorlat egyik részfeladatát, amely a Fajsz és Dombori közötti dunai átkelést demonstrálta. A terepen töltött idő alatt kísérlünk az MH 8. Hadkiegészítő és Toborzó Iroda állományába tartozó Lieszkovszky Larion hadnagy volt, aki feladatát nagy odafigyeléssel, a

résztevők meglegedésére látta el. Szeptember 12-én, immár hagyományosnak számító „tanyabuli”-t tartottunk egyik nyugdíjas társunk fadd-dombori nyaralójában, húsz fő részvételével.

Az idősök világnapja alkalmából a szekszárdi Babits Mihály Kulturális Központban rendezett ünnepségen – több civil szervezet vezetőjével együtt – egyesületünk elnökének munkáját is elismerték és megköszönték.

A NEA-pályázaton (Nemzeti Együttműködési Alap) elnyert

támogatásnak köszönhetően október 9-én buszos kiránduláson vettünk részt: ellátogattunk a dombóvári Szigeterdő szoborparkjába, majd hazafelé a gunarasi gyógyfürdőben is megmártóztunk.

Október 17-én a Babits Mihály Kulturális Központban sikeresen megrendeztük őszi családi délutánunkat.

Az október 6-i és 23-i városi ünnepségeken koszorú elhelyezésével képviseltük klubunkat.

Király Katalin ny. zls. klubtitkár

Ismét táncolhattunk a Nyugállományúak Bálján

Idén közös szervezésben valósult meg az évente várt esemény a Budapesti Nyugállományúak Klubja, és a Balassi Bálint Bajtársi Egyesület jóvoltából. Február 28-án, a Stefánia Palota díszes termeiben megjelentek a két szervezet részéről dr. Keszthelyi Gyula ny. ddtbk., klubelnök, valamint Magócsi Zoltán ny. ezredes, a Balassi Bálint Egyesület elnökhelyettese köszöntötte. A rendezvényen részt vett Esküdt Lajos ny. ezredes, a BEOSZ elnöke is.

A Balassi Egyesület tagjai szolgáltatták a műsort és a zenét a rendezvényen. A jó hangulatot Kálmán István és Kiss Zsuzsanna énekesek által előadott operett-dalok alapozták meg, amelyek nagy sikert arattak. A műsort és az első táncot követően kedvező fogadtatásra talált a vacsora, amit három fogásból előzetesen választva, bőséges adagban, remek ízekben talált az étterem. A desszert után újabb tánc következett, majd sor került a várva-várt közösségi játéokra. Az ajándékokkal zsúfolt asz-

talon sok meglepetés várta a nyerteseket, és értékes csomagot vehetett át az első három fődíjas.

A farsang jó hangulatú zenével és táncsal folytatódott, amit a szintetizátoron virtuózan játszó Ráthy Józsefnek köszönhetünk. Oldott hangulatban, kellemes él-

ményekkel gazdagodva, vidám beszélgetésekkel tarkítva repültek az órák Keszthelyi tábornok úr záró szavai, és az Il silenzio elhangzásáig. „Jövőre veled ugyanitt!” – hangzott el késő este az óhaj több, elégedetten távozó bálozótól. Dudás Sándor ny. alez.

A 65 éves Magyar Honvédség Budapesti Nyugállományúak Klubja

Küldöttgyűlés a pinchelyiségben 2015. december 15-én

Azok, akik a haza fegyveres védelmét, korszaktól függetlenül, élethivatásuknak választják, az aktív szolgálat befejezése, nyugállományba helyezésük után is katonának, a hadsereghez tartozóknak érzik magukat. Nekik különösen hiányzik az életük szerves részét kitöltő katonaközösség, a bajtársi légkör, az egykori emlékek felidézése, újraélésének lehetősége. Nem kevesen akadnak közülük, akik nem készültek fel a nyugdíjas életformára és nehezen

találják meg helyüket az új élet helyzetben. Hogyan lehet ezeknek az embereknek segíteni, célt adni nyugdíjas éveiknek? Ezt az igényt ismerte fel a Magyar Néphadsereg egykori vezetése, s kezdeményezte, hogy a nyugállományú katonákból alakuljon meg egy, az ő érdeküket képviselő, őket összefogó szervezet. Ilyen biztatás után 1961. április 6-án Budapesten, az MN Központi Klubjának Váci utcai székházában, vagy ahogy akkoriban nevezték, az MN Tiszti Házában alakult meg a Magyar Néphadsereg Nyug-

díjas Tisztek és Tiszthelyettesek Budapesti Klubja.

A Klub 1961. augusztus 2-án tartotta meg az első vezetőség-választó taggyűlést

Az akkor megjelent 75 klubtag nyílt szavazással, héttagú vezetőséget választott. Az akkor megválasztott vezetőség névsora az elkövetkező években csak elhalálozás, illetve súlyos betegség miatt változott. A klub első elnökének Réczey Ferenc nyugalmazott vezérőrnagyot, alelnöknek Pribil Rezső nyugalmazott ezredest, elnökhelyettes-

nek Újvári Sándor nyugalmazott ezredest, titkárnak Hosmann Ernő nyugalmazott alezredest választották. Az alapítást követően a klub évente tartott közgyűlést, amelyeken kiegészítették, illetve megválasztották az alapító vezetőséget. Időközben folyamatosan nőtt a taglétszám; 1971-ben már meghaladta az ötszáz főt. Az egyre szaporodó adminisztrációs munka szükségessé tette, hogy a klubtitkári funkciót ellátó személy, az MN Központi Klub alkalmazottjaként illetményben részesüljön.

Folyamatos fejlődésben telt az első évtized

Az 1970-ben megjelent nyugdíjtörvényből adódó feszültségek enyhítése érdekében a Honvédelmi Minisztérium vezetése felhatalmazta a klub vezetését, hogy tegyenek javaslatot az alacsony nyugdíjak felemelésére, illetve a segélyezésre. Bevezették a beteglátogatást, a kerek évfordulások köszöntését, az ingyenes jogi tanácsadást, a térítésmentes buszok igénylését a kirándulásokhoz, a fegyvernemi bemutatókra történő meghívásokat. A klub létszáma folyamatosan nö-

Klubtanács ülés a 2. emeleti klubhelyiségben 2020. január 21-én

vekedett, és 1973-ra elérte az ezer főt. A nagy létszámból és a sajátos helyzetből következően az 1970-es 20. számú HM parancsban meghatározott alapszabály módosítására volt szükség, amely változtatás lehetővé tette a kihelyezett klubok létrehozását így 1970-ben megalakulhatott a nőtagozat, amely azóta is az egyik legaktívabb szervezete a klubnak. A taglétszám folyamatos emelkedése még abban az eszten-

dőben szükségessé tette a fegyvernemi csoportok, szekciók és társadalmi bizottságok létrehozását.

1979-ben az MN Központi Klubja egy átszervezés után a Magyar Néphadsereg Művelődési Háza elnevezést kapta, és átköltözött az újonnan átadott Népstadion, (ma: Stefánia) úti épületbe, s vele együtt a klub is oda települt, a II. emeleten a 208-209. számú helyiségben kapott elhelyezést.

Az 1980-as évek elején tovább javult és tartalmasabb lett a klubélet. Megalakult a szociális és kegyeleti bizottság, valamint a közművelődési bizottság.

A klub működéséhez szükséges anyagi-pénzügyi háttérrel a Magyar Néphadsereg Művelődési Háza, míg a szociális és kórházi látogatások fedezetét a Fővárosi Hadkiegészítő Parancsnokság érdekvédelmi osztálya biztosította. Szoros, baráti kapcsolat alakult ki a Belügyminisztérium nyugdíjasaival, akikkel évente több közös rendezvényt, klubnapot és kirándulást szervez-

Az Odadói díj átadása Gruber Nándor ny. dandártábornok számára 2023. október 16-án

Fotó: klub archívum, Jánka András, CIVILÚT

Gondosóráról szóló együttműködési megállapodás aláírása 2025. január 22-én

tek. Sikeresen rendezték meg a nyugdíjasok képzőművészeti, barkács-, valamint a hölgyek kézi-munka-kiállításait.

1981. december 10-én, a klub megalakulásának 20. évfordulójára film készült a közösségi életéről

A következő évben a Katonai Filmstúdió filmet forgatott a nyugállományban lévő tisztekről, tiszthelyettesekről „A Hősök nem pihennek” címmel. Ekkor a tagság létszáma már elérte az ezerkilencszáz főt, akik tíz fegyvernemi szekcióban – amelyek létszáma száz-kétszáz fő volt – tevékenykedtek. A klubtagság egyetértő véleményével összhangban 1983-ban döntöttek a tagdíjfizetésről, amelyet 1984. január 1-jétől vezettek be. A differenciált éves tagdíjat 60 Ft-

tól 240 Ft-ig lehetett vállalni, illetve fizetni. A tagdíj kétharmadával a társadalmi bizottságok rendelkeztek, míg egyharmadával a klub vezetősége gazdálkodott.

A Honvédelmi Minisztérium, a vezérkar és a fegyvernemi főnökségek nagyra értékelték a Klub, a szekciók vezetőinek és az őket társadalmi munkában segítőket a munkáját, ami az évek során adott több száz kitüntetésben, pénzjutalomban, illetve ajándéktárgy formájában nyilvánult meg.

Három évtized után vált jogi személlyé

Az Országgyűlés által elfogadott, úgynevezett „Egyesülési” törvény új helyzetet teremtett a klub és a klubvezetés tevékenységében. Az egyesületté történő átalakulást a Fővárosi Cégbíróság 1990.

február 28-án jegyezte be, s Magyar Honvédség Budapesti Nyugállományúak Klubja elnevezéssel jogi személlyé, egyben a Budapesti Nyugállományú Tisztek és Tiszt-helyettesek Klubja jogutódjává vált. Az alapszabály első mondati között rögzítették, hogy a klub pártoktól és politikai csoportosulásoktól független, közhasznú tevékenységet folytató társadalmi szervezet. A tagság jelentősen megnőtt létszámát figyelembe véve – húsz fegyvernemi tagozat már több mint 2900 tagot számlált – ezért az elnökség 1991-től a közgyűlésről áttért a küldöttgyűlés rendszerére. 2000 júniusában létrejött a Nyugdíjas Programiroda, amellyel egyidőben a „ház” felvette a HM Kulturális és Szabadidő Központ Kht. nevet. A programiroda tagjait a szűkebb ügyvezetés adta. A programiroda évente 55-60 rendezvényt szervezett a nyugdíjasoknak, s tevékenységét kiterjesztette a helyőrségben élő nem klubtagokra, valamint az együttműködő nyugállományú szervezetre is.

A számos újítás között szerepelt egy saját klubújság kiadása is

Ennek eredményeként 1999-ben megjelent a Budapesti Obsitos első száma, amely 2020 tavaszáig folyamatosan megjelent. Azt követően az évi három alkalommal megjelenő HOKOSZ Krónikában lehet olvasni a klub tevékenységéről, eseményeiről.

2002-ben, az évvégi beszámoló és vezetőségválasztó közgyűlésen megszüntették a klubelnökség jogkörét, amelynek feladatát a klubtanács vette át. Ennek tagjai: az elnök, az ügyvezető elnök, a három elnökhelyettes, a titkár, valamint a tagozatok elnökei. A klubtanács két ülésezése között az ügyvezetés végzi a programok szervezését.

2004 márciusában két jelentős esemény is történt

A Stefánia Művelődési Központ színháztermében megtartották a Katonaözvegyek I. Országos Találkozóját, amelyre az ország minden tájegységéből hívtak katonaözvegyeket. A másik fontos esemény volt, hogy megkezdte működését a Honvédelmi Minisztérium Idősügyi Tanácsa.

A 2006. év fontos eseményét jelentette, hogy a honvédelmi törvény – szigorú feltételek mellett – ismételten lehetőséget adott a nyugállományú katonák egy alkalommal történő előléptetésére. Nem volt leírva, de szó sem volt automatizmusról. Kizárólag az részesülhetett ebben az elismerésben, aki példásan kiemelkedő hivatásos katonai szolgálatot teljesített, valamint huzamos időn át végzett társadalmi tevékenységet a nyugállományú katonák, klubok, közösségek és a honvédelem érdekében. Ezt a lehetőséget egy katona számára nem pótolhatja semmilyen más elismerési forma. Sajnos ez a lehetőség 2010 után megszűnt, amit máig nehezményez a nyugállományú katonák közössége.

2011. április 6-án a klub létrejöttének ötvenedik évfordulója alkalmából a Stefánia Palota kertjében elültettek egy kanadai nyírfát, mint emlékfát.

Ez a fajta hosszú életű, s ezzel jelképezi a klub múltja és jövője közötti távlatot, az összetartozást, az egymás iránti tiszteletet. Sajnos ez a példány mégsem váltotta be a hozzá fűzött reményeket és néhány év múlva elpusztult.

A klub hatékony működésének záloga a művelődési házzal való harmonikus együttműködés, ami sajnos nem mindig volt konfliktusmentes. 2012-ben, az „üzleti nyitás”-ra hivatkozva az irodát áthelyezték az emlékezetes földszinti üveggalitkába, a klubnapokra pedig kijelölték az alagsori pinchelyiséget, ami kezdetben sok problémával és a berendezkedés nehézségeivel járt.

Szerencsére ez az időszak nem volt hosszú. A ház „üzleti nyitása” valójában sohasem valósult meg. Az intézmény új vezetése nem fogadta el ezt a megalázó helyzetet, és 2017-ben a klub részére áta-

dott három újonnan berendezett helyiséget a második emeleten. Így az irodai munka, a klubtanács és a küldöttgyűlések, valamint a klubnapok már méltó körülmények között zajlottak, egészen 2024-ig.

A 2020-ban a klub volt a kezdeményezője a honvédelmi miniszteri tájékoztatóknak, amelyek a későbbiek során országszerte lehetővé tették a nyugállományú katonák és a gondoskodási körbe tartozó családtagok tájékoztatását a tárca, valamint a Magyar Honvédség aktuális helyzetéről, jövőbeni terveiről és a nyugdíjasok érdekében kifejtett erőfeszítéseiről.

2022-ben a HOKOSZ és a klub együttműködési megállapodást írt alá a CIVILUT alapítvánnyal, amelynek célja, hogy összekapcsolja mindazon szereplőket, akik egyazon ügyért, elsősorban a hátrányos helyzetben élők – többek között a nyugdíjasok – támogatásáért dolgoznak, és képviselje ügyüket a különböző fórumokon. Az együttműködés keretében az alapítvány 2023-ban dr. Gruber Nándort nyá. dandártábornokot, 2024-ben dr. Keszthelyi Gyula nyá. dandártábornokot részesítette a nagyon megtisztelő „Odadói díjban”.

Pénzügyi tagozat klubnapja az „Üvegteremben” 2025. november 16-án

Terménybemutató 2025. szeptember 10-én

Fotó: Dudás Sándor, Dr. Gruber Nándor

2025-ben a klub elnöke együttműködési megállapodást írt alá a Gondosra programért felelős Kormányzati Szolgáltató Központ Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társasággal, elősegítve tagjaink Gondosrához juttatását és annak megfelelő használatát.

Emlékérme

2024-ben az MH vitéz Szurmai Sándor Budapest Helyőrség Dandár parancsnoka úgy döntött, hogy a klub által használt helyiségek-ből irodákat alakítanak ki. A klub egy időre „hontalan” lett. Később egy korlátozott befogadóképességű (maximum 40 fő) helyiséget jelöltek ki a tagozatok és a klub ügyvezetésének rendezvényeire, ami csak rendkívül korlátozottan elégíti ki a klub igényeit, és gyakran szükség van a Pódiumbár igénybevételére.

Napjainkra a klub 27 tagozattal és mintegy ezerötven fős tagsággal rendelkezik, s így ez az egyik legnagyobb a honvédségi nyugállományú klub. A nagy létszám miatt a klubélet elsősorban a tagozatokon belül folyik, s az ügyvezetés csak néhány központi eseményt szervez, amelyek közül kiemelkedik a nyugdíjas bál, a nemzetközi nőnap, a katonafestők kiállítása, a hősök napjáról történő megemlékezés, a kertészeti tagozattal közösen szervezett terménykiállítás, a bélyeggyűjtő tagozat kiállítása és a Mikulásváró ünnep.

A klub döntéshozó szerve a küldöttgyűlés, amely évente ül össze. A küldöttgyűlés közötti időszakban a klubtanács vezeti a klubot, amely döntéseit az ügyvezetés hajtja végre. Ez utóbbi felel a napi operatív ügyek viteléért is.

2024-ben a klubtanács „Közösségért Emlékérmet” alapított, amely évente maximum tíz

fő részére adományozható. A klub központi rendezvényein túl az utóbbi években egyre jobban erősödött a tagozatok közötti kohézió. A tagozatok egyre több szabadidős rendezvényt nyitottak meg a teljes tagság számára, így a tagok havi három-négy kulturális,

szabadidős rendezvény közül válogathatnak, amelyek mellett lehetőség nyílik a HKK rendezvényeinek látogatására is.

A klub tevékenysége az évi ezer forint/fő tagdíjából nehezen finanszírozható, különösen akkor, amikor a befizetett összeg háromnegyede a tagozatoknál marad saját rendezvényeinek finanszírozására, ezért létfontosságú a klub számára a Honvédelmi Minisztériumtól és az utóbbi években a Miniszterelnöki Kabinetirodától kapott jelentős anyagi támogatás.

Napjaink legnagyobb kihívása a tagság „elöregedése”. 2026-ban az átlagéletkor 80 év körül alakult, és a legnagyobb probléma,

Keszthelyi Gyula, Klubunk elnöke, elismerést, HOKOSZ emlékérmét ad át Szegedi Tibornénak a Pénzügyi Tagozat 2026. február 10-i Közgyűlésén

hogy az utóbbi években nyugállományúba vonult katonák közül kevesen keresik a kapcsolatot a klubbal. Az ügyvezetés egy tájékoztató kiadvánnyal – amelyben bemutatjuk a klub tevékenységét, lehetőségeit –, próbálja bevonni a Budapest és a főváros környékén élő nyugállományú katonákat és hozzátartozóikat a szervezetbe. Modern, nyílt szervezet lévén, klubunk saját honlapján mutatja be szervezetét, értékeit, tervezett és megvalósult rendezvényeit, fotókon és cikkekben a klubéletet fontosabb eseményeit. Emellett a tagozatok többsége saját közösségi oldalt működtet ugyanezen témakörökben.

A klub elmúlt hat és fél évtizede összességében sikeresnek tekinthető, legfontosabb eredménye, hogy megőriztük alapítóink által lefektetett elveket, segítettük tagjainkat a szabadidő hasznos, tartalmas eltöltésében, támogattuk beteg, ápolásra szoruló tagjainkat.

Bár kapcsolatunk a befogadó szervezetünkkel nem volt mindig problémamentes, de összességében köszönetet kell mondanunk az egykori Tiszti Klub, a mai Stefánia Honvéd Kulturális Központ vezetésének. A történelem azt igazolja, hogy az aktív állománynak minden korszakban szüksége van az őt megelőző generáció tapasztalataira, tanácsaira. Egy közismert – gyakran Széchenyi Istvánnak tulajdonított – bölcsesség, bár sok hasonló variáció létezik – arra figyelmeztet, hogy a történelmi tapasztalatok, a hagyományok és a múltbeli tettek tisztelete nélkülözhetetlen a biztos jövő felépítéséhez. Ez a klub hitvallása és ez ad biztos alapot a jövő építéséhez.

2026. február
Dr. Keszthelyi Gyula elnök

Fotó: Lelt Mária nyá. örgy.

„Rákóczi-emlékév” – A Rákóczista tagozat évfordulói 2026-ban

Egykori iskolánk névadója, II. Rákóczi Ferenc fejedelem nem csupán nevéből volt ismert számunkra. Szinte minden növendék tisztelte, személyes példaképének tekintette. Büszkéek voltunk rá, hogy életünk minden pillanatában velünk volt. Olvastunk róla, ismertük az életútját, állandó kiállítást készítettünk tiszteletére. Nyugdíjas klubunk legfőbb célkitűzése a kezdetektől az volt, hogy bejárjuk és megismerjük azokat a helyeket, ahol a fejedelem megfordult: Borsitól Sárospatakon, Ónodon, Rodostón keresztül Kassáig. Örömmel mondhatjuk, hogy ez valóra is vált.

2026-ban két fontos eseményre emlékezünk a fejedelemmel kapcsolatban. Idén emlékezünk születésének 350. évfordulójára, valamint hamvai hazatérésének és

újrateremtésének 120. évfordulójára. Az ünnepi megemlékezéseken túl úgy döntöttünk, hogy a tagozat 2026-ot Rákóczi-emlékévnek tekint. Megemlékezünk arról is, hogy iskolánkban – a II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskolában – 70 évvel ezelőtt, 1956-ban érettségizett az első végzős évfolyam. Valamennyien katonai pályára készültünk, de sokunknak változást hozott a viharos év vége. Civilek lettünk, de iskolánkra nem hoztunk szégyent: becsülettel szolgáltuk a hazát! Húsz éve annak is, hogy 2006-ban megalakult tagozatunk. Bár sajnálatos módon csökkenő létszámban, de töretlen akaratral azóta is rendszeresen működünk. Havi klubnapok, élménydús kirándulások, érdekes előadások, valamint barátság, humor és jókedv jellemzik társaságunkat és találkozóinkat.

350 évvel ezelőtt, 1676. március 27-én született iskolánk névadója, II. Rákóczi Ferenc

„Emléktábla jelöli a Zemplén vármegyei borsi várkastélyt, amelynek egyik tágas termében II. Rákóczi Ferenc 1676. március 27-én, pénteken született; s az Erdélyi Múzeum őrzi azt a bölcsőt, amelyben valaha pihent. Atyja I. Rákóczi Ferenc, Erdély választott fejedelem, anyja Zrínyi Ilona, egy kivégzett szabadsághősnek, Zrínyi Péter horvát bánnak a leánya” írja Márki Sándor: II. Rákóczi Ferenc élete című kötetében.

A születés helyét és időpontját korabeli dokumentumok, valamint a fejedelem emlékiratai igazolják. Hogy miért Borsiban született, azt ma sem tudjuk pontosan. A család ugyanis Sárospatakon élt, és csak rövid időre utaztak néha a zborói (ma: Zborov, Szlovákia) kastélyuk-

ba vagy Munkácsra (ma: Mukacevo, Ukrajna). Hogy a gyermek mégis miért éppen Borsiban született, annak indokaként a történészek több lehetőséget említenek. Thaly Kálmán, aki szinte egész életét a Rákóczi-életmű kutatásának szentelte, így ír erről: „Borsiban ritkán és rövid időre fordultak meg, legtöbbször Patakról Munkácsra menet, és így Ferenc születésekor is csak esetleg időzhattak ezen kastélyukban”. Márki Sándor szerint: „Éppen Munkácsra akartak menni anyjukhoz, Báthory Zsófiához, mikor családi örömkük Borsiban marasztalta őket”.

R. Várkonyi Ágnes Köpeczi Bélával közösen írt Rákóczi-életrajzában a lázadók támadásával hozza összefüggésbe a fejedelem szüleinek menekülését: „1676 márciusában felkelő csapatok veszik körül Ónodot, Szatmárt és Kállót, s valószínű, hogy emiatt indult I. Rákóczi Ferenc feleségével Sárospatakról Munkácsra, de mindjárt meg kellett szállniuk a közeli Borsiban. Itt látta meg fiuk a napvilágot”. Mészáros Kálmán úgy véli: „Borsi a Rákóczi-birtokok más központjaihoz mérten is kényelmes és otthonos, akkor a legmodernebb várkastély volt. A katonai jelentőséggel bíró várak nem is nyújthatták ugyanazt a kényelmet, zavartalan környezetet, mint Borsi. Borsit a család tudatosan választotta, és nem a felkelők elől menekülve, egy munkácsi utazást megszakítva tértek be oda; a szülés nem az »átélt izgalmak« hatására kezdődött meg”. Mindez érdekes momentum a fejedelem születésével kapcsolatban, számunkra

azonban a dátum és a születés helye az igazán fontos.

120 évvel ezelőtt, 1906. október 29-én temették el Kassán II. Rákóczi Ferenc hamvait

A Rákóczi-szabadságharc (1703–1711) leverését követően a magyar országgyűlés az 1715. évi 49. törvénycikk értelmében a fejedelmet és követőit számkivetettnek nyilvánította, és megfosztotta vagyonától. Rákóczi több kitérő után a törökországi Rodostóban (ma Tekirdağ) telepedett le.

Miután 1735. április 8-án elhunyt, hamvait édesanyja, Zrínyi Ilona földi maradványai mellé helyezték, ahogy még életében kívánta.

Szívét – szintén saját kérésére – Mikes Kelemen a franciaországi Grosbois-ba küldte, ahol a feje-

delem száműzetése első éveiben menedéket lelt. A szívet a szerzetesek saját temetőjükben helyezték el.

Hamvainak hazahozatala már a reformkorban felmerült

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc azonban nem segítette a kérdés megoldását. Hogyan lehetett volna hazahozni annak a testi maradványait, aki fegyvert fogott az aktuális uralkodó, Ferenc József ősei ellen? A fejedelem hamvainak hazahozatalára végül csak 1906-ban került sor. Országos ünnepségek közepette hozták haza II. Rákóczi Ferenc, Zrínyi Ilona, Thököly Imre és néhány bujdosó hamvait Törökországból. A vonat a mai romániai Orsováról érkezett a magyar fővárosba, majd egynapos ünnepség után ért céljához, Kassára. Rákóczi Ferencet és Zrínyi Ilonát 1906. október 29-én a dóm-ban, míg Thököly Imrét másnap a késmárki evangélikus templomban helyezték örök nyugalomra. „Én egy egész emberéletet áldoztam ama dicső kor feltámasztására, s életem alkonyán örömmel látom, hogy nem hiába, mert megértett engem az én édes nemzetem, a nemes nagy Rákóczi kultusza eddig nem is álmódott mérvben feltámadt országszerte. Ezzel tartozott az utókor ama nagy és nemes hősnek!” – írta akkor Thaly Kálmán.

Hetven évvel ezelőtt, 1956. június 4. és 7. között zajlott iskola első érettségi vizsgáztatása

Esztergomban 1953 szeptemberében az I–II. évfolyamon, évfolyamonként 4–4 osztállyal indult meg az oktatás a II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskolában. Folya-

matos fejlesztés után ez a létszám Mátyásföldön – ahová 1954 nyarán költöztünk – 1955 szeptemberére vált teljessé: négy évfolyam, évfolyamonként 8–8 osztály. Így az 1955/56-os tanév végén került sor arra, hogy a IV. évfolyam tanulói érettségi vizsgát tegyenek. Az írásbelik májusban voltak magyar nyelv és irodalom, orosz nyelv, történelem, matematika és fizika tantárgyakból. Június 4. és 7. között 169 növendék tett eredményes érettségi vizsgát. A szóbeli vizsga hat tantárgyból volt kötelező, az írásbeli tárgyak mellett természetismeretből is.

Tudomásom szerint minden végzős növendék jelentkezett valamelyik fegyvernemi tisztképző főiskolára, ahová a nyári szünet után, augusztus végén kellett bevonulni. Én Szentendrén, a Zalka Máté Híradó és Műszaki Főiskolán kezdtem meg tanulmányaimat. Ami sajnós nem tartott sokáig: 1956. december 15-én saját kérésemre leszereltem. Az is tény, hogy az évfolyamtársaim közül sokan hasonlóan jártak el; csak kevesen –

osztályomból, a IV. C-ből hatan – kerültek katonai pályára. Nem feladatomban, hogy az okokat vizsgáljam, csupán arra hivatkozom, hogy köztudott: valamennyi leszerelő növendék elhatározását döntően befolyásolták az 1956 októberi és novemberi események.

Húsz évvel ezelőtt, 2006. szeptember 14-én alakult meg a Rákóczista klub

Egykori alma materünk szellemisége és közösségteremtő ereje – rövid fennállása ellenére – mély nyomot hagyott valamennyi volt növendékben. Kiváló tanárainktól, parancsnokainktól és nevelőtisztjeinktől olyan tudást, valamint szellemi, lelki és fizikai felkészültséget kaptunk, amely mind a katonai, mind a civil életben megalapozta életpályánkat. Az együtt töltött évek során őszinte, mély barátságok szövődtek. A mai napig szeretjük és tiszteljük egymást. E kohézió nyugdíjas éveink során is kiemelkedő állomásokhoz vezetett: a 2003. május 10-i, iskolánk alapításának

50. évfordulóján tartott hűvösvölgyi országos találkozóhoz; majd 2006. június 3-án az első végzős évfolyam 50. érettségi találkozójához Mátyásföldön.

Már 2003-ban felmerült, hogy a találkozókat tegyük rendszeressé

A mátyásföldi találkozón merült fel konkrét igényként, hogy hozzuk létre a Rákóczisták klubját. A MH Budapesti Nyugálománnyúak Klubja szervezeti keretei között és alapszabályának elfogadásával így került sor 2006. szeptember 14-én a Rákóczista Tagozat megalakítására. Az alapító nyilatkozatot 21 egykori növendék, tanár és nevelőtiszt írta alá. Rendszeres havi klubnapjainkat érdekes előadások, jó hangulat és baráti beszélgetések jellemzik. Születés- és névnapokon köszöntjük, megajándékozunk egymást. Több kirándulást szerveztünk Rákóczi nyomában Magyarországon és külföldön. Kiadványaink jelentek meg, folytatjuk egykori iskola-újságunk, a „Tied vagyok, hazám” kiadását. Úgy érzem, hogy az a barátság, bajtársiasság és kohézió, amely iskolánkat jellemezte, továbbra is, ma is velünk van. Így vagyunk igazán „Rákóczisták”.

Csonkáné Nagy Mária és Csonka József a Rákóczista tagozat tagjai

Fotó: Shutterstock, Kovács Tamás / HM Zrínyi Nonprofit Kft., honvedelem.hu

HOKOSZ és a BPNYKLUB részvétele a Gondosóra Évzáró Napon

Az elmúlt év őszén, a Néprajzi Múzeumban megrendezett Gondosóra Naphoz hasonlóan kiállítóként és nézőként is részt vettünk a Bálna Honvédelmi Központban 2025. december 16-án megrendezett Gondosóra évzáró rendezvényen.

Az évzárón megjelentek dr. Juhász Roland, a Gondosóra program vezetője köszöntötte, majd dr. Koncz Zsófia, családokért felelős államtitkár és Szentkirályi Alexandra fővárosi képviselő, frakcióvezető mondott bevezetőt. Tájékoztatták a népes hallgatóságot arról is, hogy az ország legkisebb településein is elérhető, segítségkérést és digitalizált kap-

csolattartást biztosító Gondosóra eddig már több mint kilencszáz ezer idős emberhez jutott el, ami nagyjából a 65 éven felüli népesség felét jelenti. Ismertették, hogy az innovatív, korszerű, világszerte egyedülálló, hazánkban bevezetett gondoskodási rendszer közel hetvenötezer életet mentett meg, és hatszázhatvanezer esetben nyújtott segítséget a mindennapokban. Ismét bemutattuk, és standunkon elérhetővé tettük a HOKOSZ egyik szervezeteként klubunkat bemutató kétoldalas szórólapot – amely egyben tagborzító felhívásként is szolgált –, továbbá Obsitos újságokat, a HOKOSZ Krónika régebbi lapszámaikat, valamint a HOKOSZ és a BP-

NYKLUB történetét feldolgozó könyveket és leporellókat is kihelyeztünk. Volt mit megmutatni, hiszen az ország húsz honvédségi nyugdíjasszervezetét összefogó HOKOSZ 2025-ben ünnepelte megalakulásának negyedszázados évfordulóját, míg a BPNYKLUB ez év tavaszán már 65 éves működésére tekinthetett vissza. A két szervezetet reprezentáló személyek – az elnök és az elnökségi tagok – voltak jelen a kiállítói standon, akik a hozzájuk fordulóknak részére megadták a szükséges tájékoztatót, valamint az érdeklődőknek szórólapokat, valamint a klub életét, múltját és rendezvényeit bemutató nyomtatott kiadványokat adták át.

Szakmai előadások és szórakoztató programok várták a vendégeket

Több szakmai előadás is elhangzott a nap folyamán, országos ismertségnek örvendő civil szervezetek, valamint biztonsági, egészségvédelmi és rendőrségi szakemberek prezentálásában. Ez alkalommal azonban a szervezők lazább, az évzáráshoz jobban illeszkedő műsort terveztek. A szakmai előadások mellett a szokásosnál nagyobb hangsúlyt kaptak a szórakoztató programok. Egész nap élénk, pörgős kavalád zajlott: neves előadóművészek és énekesek léptek színpadra, akik fellépéseikkel szórakoztatták a teltházas rendezvényte-

remben ülő közönséget. Akadtak közöttük a hallgatóság által még fiatal korukból ismert, velük együtt korosodó előadók is, így azonnal kialakult a közös hullámhossz. Sokan emlékeiket felidézve együtt énekeltek a művészekkel, sőt voltak, akik táncra is perdültek a sorok között, anynyira beleélték magukat a nosztalgikus hangulatba. Számos, akár ötven évvel ezelőtt híressé vált táncdal és mai musicalrészlet csendült fel; a zeneiskolai növendékek és a szenior örömtáncosok produkciói is tovább fokozták a hangulatot. Ezek hatására sokan – ősz hajukat feledve – autididakta módon, ülve alkottak és mutattak be táncoreográfiákat.

Mindemellett lehetőség nyílt bőséges és térítésmentes, többfogásos büféebéd, sütemények, kávé és üdítők fogyasztására is. Emlékeztető, magával ragadó, hatalmas ovációval és többszörös vas-tapssal zárult, magas színvonalú szórakoztató műsort láthattunk és hallhattunk, amellyel a Gondosóra Program alakítói és megvalósítói – mások mellett a jelen lévő klubtársainknak is – megköszönték az időseket segítő programban való aktív részvételt, a célok támogatását és az abban végzett munkát. Ez a tevékenység a jövőben is fontos részét képezi szervezetünk szociális és gondoskodási munkájának.

Dudás Sándor ny. alezredes

Fotó: Dudás Sándor ny. alezredes

25 éve alakult meg az MH Híradó Parancsnokság Mobil Híradó Zászlóalj

A Magyar Honvédség az új alakulatként 2001. január 1-i hatállyal (a szervezési feladatok megkezdése: 2000. október 1.) létrehozott MH Híradó Parancsnokság megalapításával kezdte meg szervezeti korszerűsítését. A korszerűsítés kulcsfontosságú része volt a mobil híradó zászlóalj személyi állományának és technikai eszközeinek áthelyezése Vác helyőrségből. A szervezési feladatoknak megfelelően az átcsoportosítás Nagytarcsa helyőrségbe, a volt híradószertár épületeibe és telephelyeire megtörtént. A zászlóalj parancsnoka Bódi Zoltán őrnagy, törzsfőnöke Korozs Sándor őrnagy, logisztikai tisztje Muharos László mk. őrnagy

volt. Az 1. század parancsnoka Nagy Róbert főhadnagy, a 2. századparancsnok: Gémes Balázs százados, Futár- és Táboriposta-század parancsnoka Dobos Attila őrnagy, a kiszolgáló szakaszparancsnok Lakatos György zászlós volt.

A meglévő technikai eszközök jelentős részét békezárolt területen (Isaszeg repülőanyag-raktár) helyezték el. A technikai eszközök és anyagok közötti szállítással történő átcsoportosítása 2001 március végére az ütemterv szerint megtörtént. A személyi állományt – az eszközeivel együtt – a váci Esze Tamás Híradóezred felszámolásának befejezését követően helyezték át Nagytarcsára, ahol az kialakították az alegység-raktárakat és a felszerelést kiegészítő helyiségeket. A mobil híradó zászlóalj 2001. június 1-jére elérte megalakulási készenlétét, ezzel egy időben – a készenléti és mozgósítási feltételek javítása érdekében – a kijelölt állomány megismerte és begyakorolta a feladatait.

Az állomány hamar beilleszkedett, és megtalálta helyét a napi életben is

Az állomány hamar beilleszkedett, és megtalálta helyét a napi életben is

A szolgálati feladatok végzése során jó kapcsolatokat alakítottak ki az előjáró szakmai szolgálatfőnökségekkel és a központi tárintézetekkel. Említést érdemel, hogy külön szakmai segítséget kaptak az MH ÖLTP Haditechnikai Főnökség, valamint a Haditechnikai Ellátó Központ parancsnokságának állományától, továbbá az MH Ruházati Raktár – Táborfalva – és

az MH Élelmezési Ellátó Központ parancsnoki állományától. A győri Rába, valamint a HM ARCOM Zrt. igazgatóságaival is rendszeres kapcsolatot tartottak. Az állandó híradás és a készenléti szolgálatokra kijelölt erők és eszközök meghatározását követően a katonai felsővezetés híradásának biztosítására kijelölt állomány havi rendszerességgel gyakorlatokat hajtott végre. Az LMVCS-beosztott állományt az ellenőrzések során rendszeresen jó megítéléssel értékelték. A zászlóaljat sem kerülte el az átalakítás és a szervezeti korszerűsítés. Véglegesen 2004-ben döntött el, hogy megszűnik a zászlóalj. A technikai eszközök kétharmadát a központi készletbe, a nyíregyházi híradóanyag-raktárba (két katonai szerelvénnyel) adták le, további hadifelhatalásukat nem tervezték. Ugyancsak oda helyezték át a hivatásos állomány egyharmadát.

Ugyanabban az időben zajlott a kötelező sorkatonai szolgálat megszüntetése, és azzal párhuzamosan a szerződéses állomány toborzása, felvétele és kiképzése. A szakmai szolgálati kötelezettségek végrehajtása, valamint a technikai eszközök üzemben tartása, a személyi állomány kiképzése, a központi biztosítási feladatok és

a központi készletbe történő eszközleadások egyaránt komoly feladatot jelentettek.

2001-től a személyi állományt bérelt járművekkel, napi rendszerességgel szállították a Vác–Nagytarcsa–Vác útvonalon.

A zászlóaljparancsnoki és beosztott állomány ezen minden napi ingázás közepette is nagy szakmai hozzáértéssel végezte feladatát. A zászlóalj személyi állománya testnevelési és sportversenyeken – köztük az MH-szintű versenyeken is – rendszeresen megmérette magát, és szép eredményeket tudhatott magáénak.

Nagytarcsa helyőrségben a társadalmi kapcsolatok is példamutatóak voltak

A Híradó és Informatikai Parancsnokság 2006. december 31-i felszámolásáig eltelt hat esztendő kemény férfimunka volt, és örömmel emlékezhetünk erre az időszakra. A zászlóalj, valamint az egykori Híradó és Informatikai Parancsnokság állományának tagjai napjainkban is rendszeresen találkoznak egymással a Budapesti Nyugállományúak Klubja Híradó Tagozatának, valamint a Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület rendezvényein.

Muharos László nyá. mk. őrnagy
Puskás Tivadar Híradó
Bajtársainkért Alapítvány
kuratóriumi elnök

Fotó: aaaaaaa

A Vietnám Barátai Tagozat története

A történet 1973 januárjában kezdődött, amikor Párizsban a Vietnámi Demokratikus Köztársaság, a Dél-vietnámi Forradalmi Kormány, az Amerikai Egyesült Államok és a Vietnámi Köztársaság megbízottjai egyezményt írtak alá a vietnámi béke helyreállításáról. Az aláírók felkérték Indonézia, Kanada, Lengyelország és Magyarország kormányát a béketeremtés ellenőrzésére létrehozott Nemzetközi Ellenőrző és Felügyelő Bizottságban (NEFB) való részvételre. A felkérés lehetővé tette, hogy magyar katonák 1973 és 1975 között, három váltásban részt vegyenek a hosszan elhúzódó véres vietnámi háború lezárásában.

Alapvető feladatot az egyezményben meghatározott intézkedések és a nemzetközi jogszabályok betartásának ellenőrzése képezte. Külön figyelmet érdemelt a fogolycsere, valamint az amerikai csapatok és hadianyagok kivonásának ellenőrzése. A feladatot bonyolult nemzetközi helyzetben, harcoló felek területén, idegen nyelvi környezetben, a hazától 13 000 kilométerre kellett végrehajtani. A magyar kontingens feladatait elismerésre méltóan oldotta meg, a békeküldetés 1975 májusában úgy ért véget, hogy a magyar katonák tiszteletet és megbecsülést szereztek. A résztvevők magas állami elismerésben részesültek,

és a kiküldetésben résztvevő állomány minőségét jelzi, hogy az akkori hadnagyok, századosok és őrnagyok közül heten később tábornokokká váltak.

A veterán társaság megalakulása

A NEFB szerepvállalása az akkori hidegháborús körülmények között gyorsan elhalványult, a testület „elfelejtett légióvá” vált. A bajtársi kapcsolatok azonban tovább éltek, és 1989-ben megalakult a Magyar Vietnámi Baráti Társaság (MVB). A veteránok rendszeres találkozóinak során emlékeznek a Dél-Vietnámban teljesített szolgálatra, valamint megkoszorúzzák a szol-

gálatteljesítés közben hősi halált halt társak síremlékét. A társaság célja továbbá a magyar–vietnámi kapcsolatok ápolása, a két ország művelődési és gazdasági együttműködésének erősítése, valamint a vietnámi kultúra népszerűsítése.

A Vietnámban szolgáló magyar katonák emberi és katonai helytállása elismerést váltott ki a dél-kelet-ázsiai országban, amit a Vietnámi–Magyar Baráti Társaság (VMBT) létrejötte is bizonyított.

A két társaság együttműködésében részt vesznek a Magyarországon letelepedett vietnámiak és Vietnám budapesti nagykövetsége. A vietnámi vezetők különös gondot fordítanak arra, hogy találkozzanak a NEFB még élő tagjaival, például a vietnámi miniszterelnök 2024 januári látogatása során.

A mai szervezet és programjai

A társaság elnöke 2016 óta dr. Botz László ny. altábornagy, aki az első váltásban főhadnagyként szolgált. Célja, hogy a vietnámi misszió emléke ne merüljön feledésbe, és bemutassa a békétámogató folyamatok történelmi jelentőségét Magyarországon. A társaság számos programot szervez: kiállítások, baráti találkozók, vietnámi delegációk fogadása, hangulatos holdújévi ünnepek és testvérvárosi kapcsolatok segítése. Kiemelendő a Zrínyi Kiadó 2020-ban megjelent, 400 oldalas „Magyar Katonák Dél-Vietnámban 1973–1975” című könyve, amely levéltári anyagokra és veteránok visszaemlékezéseire támaszkodik.

Kapcsolat a Magyar Honvédséggel

A misszió katonai szervezet lévén a Társaság kapcsolódik a Ma-

gyar Honvédséghez, elsősorban a Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központoz. Már 1991-ben a harmadik váltás veteránjai itt tartották megemlékező bajtársi összejövetelüket. A kulturális intézmény közösségi terei és reprezentációs termei alkalmasak a Vietnámból érkező küldött-ségek fogadására. Az MH BPNY klubjának több Vietnámban szolgált veterán is tagja.

Elismerések és ki hívások

A magyar és a vietnámi nép barátságának erősítéséért 2025. március 25-én Bui Le Thai nagykövet dr. Botz László elnöknek és Váraljai Márton alelnöknek átnyújtotta a Vietnám elnöke által adományozott Barátság Érdemrendet. A társaság azon-

ban nehézségekkel is szembesül: a veteránok létszámának csökkenése, betegségek, érdektelenség, valamint a támogatások és hozzájárulások csökkenése korlátozza a programok számát és minőségét.

Új szervezeti megoldások

A további nehézségek megelőzése érdekében a társaság és a klub között tárgyalások indultak a pártoló tagságról, majd önálló tagozatként történő működésről. A klubtanács 2025 szeptemberi ülésén jóváhagyta a „Vietnám barátai tagozat” néven történő működést, megteremtve a szükséges szervezeti felállást, tisztségeket és a harmonikus együttműködést.

Kolossváry Miklós nyugállományú alezredes

Száz éve 1925. december 1-jén szólalt meg a Magyar Rádió

Magyarországnak a Telefonhírmondó elindításával közel 30 éves előnye volt az elektronikus médiában a világ összes országára előtt. Puskás Tivadar találmánya 1893. február 15-én kezdte meg szolgáltatását Budapesten. Ehhez azonban újdonságként stúdió, műsorszerkesztők és -rendezők, bemondók (akiket, erősítő hiányában „kimondóknak” neveztek) kellett. Azonban mindezeknél bonyolultabb kihívást jelentett az első elektronikus médiatörvény elkészítése. **Az első telefónia-kísérletek a Huth-adóval**

A csepeli szikratávíró-állomás építésével és üzembe állításával 1914-ben megkezdődött Magyarországon – az akkor legújabb távközléstechnika – a rádiótávíró korszaka. Az első világháború alatt a keleti irány egyre fontosabb centrumává vált Budapest. Gyártó- és javítóüzemekkel, raktárakkal és naprakész, bárhol bevezethető üzemeltető személyi állományt kellett folyamatosan kiképezni, tovább képezni.

A szakemberek Nagy-Magyarország teljes területén, váltásokban dolgoztak, majd a trianoni békeszerződést követően után „Csonka-Magyarországra” települtek át. A díktátum a honvédséget le szerelésre, a vasutat és a közutakat visszafejlesztésre kötelezte. Kevés nyersanyagforrás maradt az új határok között, a telefon- és távíróvonalakat elvágták...

Az információáramlás és a nemzeti újjáépítés egyik főrumaként az 1920-as évek elején maradt a rádiótelefon és a '30-as évek elejétől a Klebelsberg Kunó nevével fémjelzett „iskolaprogram”. Az Európa nyugati feléről érkező „rádióhullámok” – a nyelvi összetartozás ápolása mellett – tudományos, kulturális, távoktatási és szórakoztatási lehetőségek kapuját nyi-

tották meg a telefonhírmondó és a rádiótelefon egyesítéséhez.

A Magyar Királyi Posta Gyáli úton lévő Kísérleti Állomása foglalkozott a távközlés újdonságainak magyarországi bevezetésével, így a mindenki által fogható „rádiótávbeszélő” ki próbálása és elterjesztése az ő feladatuk lett.

A magyarországi kísérletek 1923. március 2-án Csepelen kezdődtek, a Kísérleti Állomás által a Telefongyár Rt.-nél vásárolt két darab „Huth”-rendszerű, 250 watt teljesítményű, távíró- és telefonüzemre is alkalmas rádiótelefon-adóval.

Rádióműsor-sugárzási kísérletek

A következő két évben, 1923-24-ben, a hazai rádió-műsorszórás egyik meghatározó alakja, Magyar Endre postamérnök lett.

Puskás Tivadar szobra, a nevét 1951. óta viselő, 114 éves Technikum tanári folyosóján

A kis teljesítményű Huth-adó telepítésében a Csepeli Rádióállomáson a nagy tapasztalattal rendelkező Tolnai Henrik segítette, irányította a telefonadó állomás berendezését. Az első próbákon a mérnökök hangosan számoltak 1-től 100-ig egyesével, majd visszafelé – ugyanúgy, ahogyan azt az akkor már egy éve üzemelő BBC-nél bevezették. Utána szövegeket olvastak be a mikrofonba, majd a kezelő műszerész, Marczal János énekelt. Hogy a folytonos énekléstől mentesítsék a segéd-tisztet, Paskay Bernát műszaki igazgató egy lemezjátszót vitt ki az állomásra. Ezek a hangok szólaltak meg először a vevőkészülékeken 1923 nyarán.

1924. március 15-én, a nemzeti ünnep alkalmából a nagyközönség szolgálatába állították a budapesti Huth-adót. Gróf Apponyi Albert az MTI Városház utcai helyiségéből üdvözölte az orvhallgatókat, a „mélyen tisztelt láthatatlan közönséget”. Május 21-én és 22-én ugyanez az adó sugározta a hangversenyt az állatkertben rendezett bemutató számára.

Az állatkerti bemutató hatalmas sikert aratott. „Státuszszimbólummá” vált a társasági rádióbemutató.

Ilyen alkalmi bemutatót rendezett a Magyar Írók Egyesülete, a Ludovika Akadémia, a Piarista Gimnázium, valamint néhány Budapest közeli település az érdeklődő hallgatók kívánságára.

Amikor a Szent György Klub vezetői májusban megkeresték a Kísérleti Állomást azzal a kéréssel, hogy náluk is tartsanak rádióbemutatót, a mérnökök akadályként megemlítették a stúdió

Molnár János és Tolnai Henrik a csepeli adóállomás antennatornyánál

Magyar Endre

hiányát. A beszélgetés eredményeként a Szent György Klub kibérelt, majd a Kísérleti Állomás és a Posta Műszerész Tanonciskola közös udvarára hozatott egy bútorszállító kocsit, amelynek belseje vastagon párnázott volt. A kocsiba szereztek egy pianínót, beállítottak egy állványos mikrofont, és megszületett az első magyar rádióstúdió.

Éppen ideje volt, mert a Gyáli úti udvarra beszűrődött az utca zaja. A ferencvárosi pályaudvarról itt hajtották a vágóhídra a szarvasmarhákat. Az ostorcsatogás, az állatok bőgése és a gulyások igencsak cifra káromkodása gyakran behallatszott a kísérleti adásba.

Mivel a hallgatóközönséggel való kapcsolat akkor rendkívül közvetlen volt, aki akarta telefo-

nálhatott a Kísérleti Állomásra és elmondhatta a véleményét. Illetve a grafománok levelet is írhattak. Előfordult, hogy néhány hallgató Magyar Endre hangját vélte felismerni valamelyik gulyás káromkodásában, és már másnap szemrehányó levelet küldött, hogy „Ennyire még a mérnök úr sem feledkezhetne meg magáról!”.

A Magyar Rádió hőskora

A magyar műsorszórás első lépéseként 1925 januárjában Csepelre érkeztek a Telefunken 2 kW-os adójának alkatrészei, amelyek összeszerelése után április végén megkezdődtek – hetenként háromszor este – a kísérleti adások. 1925 májusában a Gyáli úti stúdióban elhangzott Molnár Ferenc A férj bevásárol című, kétszemélyes vidám jelenete. A szerepeket az állomás tisztviselői: Taubler Margit (később Tomcsányi István főmérnök felesége) és Molnár János játszották. Néhány kamaraegyüttes több alkalommal is fellépett.

1925 nyarán a műsorszóró rádiózás a Rákóczi út 22. szám alatt, a Telefonhírmondó épületében folytatta működését. Az e célra létesült új, emeleti stúdió egy 8x6 méteres alapterületű,

Magyari Endre postamérnök az első stúdió egy csukott bútorszállító bakján

4,5 méter magas terem volt, falait karakül gyapjúból készült függönyökkel borították, a padlót filcszőnyeg fedte, itt állítottak fel egy Reiss és egy Bändchen márkájú mikrofont. A szakértők szerint a Reiss mikrofon főleg a magas, míg a másik a mélyebb hangokra reagált. A stúdiót a Csepelen elhelyezett 2 kW-os postai adóállomással külön vezetékek köttették össze. Az építkezéssel és műszaki berendezéssel kapcsolatos munkákat Paskay Bernát postai műszaki igazgató és Szvetic Emil mérnök irányították.

Az ünnepélyes megnyitást megelőzte a november 10-én kibocsátott rádiórendelet. Eszerint a Magyar Távirati Iroda konszernjébe tartozó – frissen egyesült – Magyar Telefonhírmondó és Rádió Rt. létesítésének és üzemeltetésének joga állami monopólium, amit a Posta gyakorol, dolgozói állami alkalmazottak. A Magyar Telefonhírmondó és Rádió Rt. köteles gondoskodni a stúdiók építéséről, berendezéséről és a műsorokkal kapcsolatos összes költségről.

1925. december 1-jén délután 5 órakor a Rákóczi út 22. szám alatt avatták fel ünnepélyes kezek között a Magyar Telefonhírmondó és Rádió Rt.-t, amely e naptól kezdve – 95%-ban – közös műsort sugárzott. Egyes források szerint Vitéz leveldi Kozma Miklós a megjelent rangos vendégek előtt többek közt a következőket mondta: „A magyar kultúra fegyvertára erős fegyverrel szaporodott. Ez a fegyver a most meginduló broadcasting, amelynek jelentőségét ismertetni nem szükséges. Mindenki tudja mit jelent, különösen Magyarország mai helyzetében az, hogy a hullámokon keresztül minden határon túl eljut a magyar szó. Én a magam és az igazgatóság nevében kijelentem, hogy minden üzleti szempontot háttérbe szorítva, tisztán csak a magyar kultúra szempontját szem előtt tartva, fogjuk ezt a fegyvert kezelni”.

Ezután Demény Károly államtitkár a posta és távírda akkori vezetője bejelentette: „...a Magyar Királyi Posta technikai

eszközeivel a 2 kW-os csepeli átlomás útján 546 méteres hullámhossznál szór szét az éterben”.

Az előfizetők száma ekkor még a tízezret sem érte el.

Vitéz leveldi Kozma Miklós munkatársai sóváradi Szóts Ernő műsorigazgató (előzőleg már a Telefonhírmondó igazgatójaként dolgozott), Kern Aurél zeneigaz-

A megnyitó után ünnepi műsort közvetített a rádió:

Molnár Imre: Régi magyar dalok a 17–18. századból, **Kern Aurél** feldolgozásában, **Kerntler Jenő:** a) Liszt: Szerelmi álmok; b) Bartók: Allegro Barbaro, **Sándor Erzsébet kamara-énekesnő:** a) Donizetti: nagyária a Linda di Chamonix című operából; b) Tauber: Vogel im Walde, **Hubay Jenő:** Csárdajelenet, **Székelyhidy Ferenc:** Poldini: Kálmán diák dala a Farsangi lakodalomból.

gató, Gyarmathy Sándor rendező, Polgár Tibor zongorakísérő, Scherz Ede és Radó Árpád bemondók, Tomcsányi István és Magyari Endre mérnökök voltak. 1928-tól bővült a stáb: Ódry Árpád lett a főrendező, Somogyváry Gyula a rádiódramaturg tisztét töltötte be. 1928-tól Kern Aurél halála után zenei tanács alakult, melyben Szabados Béla, Papp Viktor, Stefániai Imre foglaltak helyet, majd 1931-ben Dohnányi Ernőt nevezték ki főzeneigazgatónak. 1931-ben lépett be Filótás Lili az első női bemondó, őt követte rövidesen a posztra Gecső Sándorné, aki riporterként is dolgozott.

Kozma Miklós hűséges munkatársát, Szóts Ernőt, a Rádió első menedzserének is tekinthetjük. Ő, aki az első világháború alatt végig harcolt az orosz, a francia, a román frontokon, és mint alezredes, számos kitüntetésben részesült, katonaelemhez méltó módon fogott hozzá az előtte tornyosuló munkához. Kitűnően beszélt franciául, németül, angolul, ami a későbbiek során segítette külföldi rádiókkal a kapcsolatok felvételét. Neki köszönhetjük, hogy már 1926-ban, az elsők között tagjai lehettünk az egy évvel korábban, Genfben megalakult Nemzetközi Rádió ügyben, a hullámhosszok elosztásánál, a műsorcserek lebonyolításánál nyújtott segítséget. Szóts és néhány lelkes alkalmazott alakította ki az intézmény belső felépítését, a működéshez szükséges technikai és művészeti feltételeket.

Epilógus: 1927 januárjától 1928 áprilisig Csepelről 2 kW-os adó helyett immár 3 kW-os üzemelt. Az új adó hatótávolság tekintetében nem hozott döntő változást, 50 km-es körzetében azonban – főként Budapes-

ten és környékén – élvezhették a jó vételt, mert a hangszín minősége az előző évhez képest javult. A további cél az volt, hogy az egész ország területén hallgathassák a rádiót.

1928. április 29-én délből kezdte el működését a 20 kW-os lakihegyi adó.

Az év októberében a Rádió átköltözött a Rákóczi útról az addigra felépült Sándor (ma: Bródy Sándor) utca 5-7. szám alatti épületbe, amelynek utcai szárnyán már a Magyar Telefonhírmondó és Rádió Rt működött. A földszinten helyezték el a két stúdiót, a próbatermet és a négy vágószobát. Az első emeleten az erősítőt, a mérőszobát, a felolvasóhelyiséget, a művészi személyzet irodáit és a hírszerkesztőséget, a második emeleten az igazgatóságot, a műsorszerkesztőséget és az adminisztrációs részleget. Október 25-én volt a Sándor utcai szék-

ház ünnepélyes avatása. Az új, 20 kW-os adó számára a csepeli rádióállomáson – a Szabad-kikötő bővítése miatt – nem maradt hely. A választás, több helyszín megtekintése után, végül Lakihegy-pusztára esett.

Kevés szó esik arról, hogy miért telepítették a közép- és hosszuhullámú adókat mélyfekvésű vizenyős területekre, folyó- és tópartokra. Az 1910-es évekre alakult ki ez a gyakorlat nemzetközi tapasztalatok alapján, mert rájöttek, hogy fontosabb az antenna alatti földhálózat, a Thomson-tükrő jó földkapcsolata, mint az antenna magassága.

Az építkezés 1927. szeptemberében kezdődött és egyidejűleg az antennatartó tornyok szerelését is megkezdték. Két darab 150 méter magas, szigetelt acéltornyot építettek egymástól 290 méterre és ezek közé feszítették ki egy ötszörös T-antennát. A tornyokat Telefunken tervek alapján a MÁVAG készítette és építette fel. Az épület két na-

A Puskás Technikum néhány öregdiákja a névadó emléktáblájánál, a Telefonhírmondó stúdiója helyén: Magyar u. 6.

gyobb tereméből, és az azokat összekötő részből állt. Az egyik nagyterem az adóterem, a másik a forgógépek helyisége lett. Az volt Magyarországon az első vízhűtéses adóberendezés, és ez az eszköz az elsők között kapott Európában kvarckristályos frekvencia-hitelesítést. Üzembe helyezésével a detektoros vétel határa azonnal megnőtt, és csöves vevőkészülékekkel egész Európában hallható lett a Magyar Rádió. Egy magyar tengerésztiszt levélben jelentett a Kísérleti Állomás felé, hogy az Adriától Portugáliáig hajózva minden nap jó

minőségben tudta hallgatni Budapest műsorát.

Köszönet nyilvánítás és...: Ezen a ponton nehéz helyzetbe kerültem, mert „puskás” diák koromban, 1966 tavaszán a Gyáli úton tanárom, Fröhlich Henrik társaságában „találkoztam” dr. Magyar Endrével. Az azóta eltelt hatvan év alatt közel ötven szakembertől kaptam híreket róla. Képtelenség lenne felsorolni őket. Ezért csak Balás B. Dénes rádiótechnikai és tudománytörténeti szakértőnek, technikumi iskolatársamnak mondok köszönetet a többiek helyett is.

A Gyáli úti bútorszállító mögött tavaly télen ott áll Marczal János segédtszt unokája Marczal Zoltán és fia, dr. Marczal László

1csoda: 1912-ban épült a technikum épülete. 2012-ben bevezetünk a Budapest100 – Nyitott Házak mozgalomba. A stáb operatőre a felvétel után rákérdezett: „Tényleg ez az a „bútorszállító stúdió, amelyben ’23-ban Marczal János segédtszt műsor helyett nótát énekelt? Az egyik barátomat Marczal Zoltánnak hívják, és ő mesélte, hogy Marczal János segédtszt a nagyapja volt!” Már csak egy telefonszámot kellett megadnia az operatőrnek és már fel is vehettem a kapcsolatot, a legendás Marczal János néhai segédtszt unokájával Marczal Zoltánnal, valamint a fiával, dr. Marczal Lászlóval is.

2csoda: Máté Béla iskolatársam, aki dr. Magyar Endre utolsó lakhelyén, a Tűzoltó utca 10-ben lakott, 2014-ben az 50 éves ballagási évfordulóján kapott egy, a Technikum kiadásában megjelent jutalomkönyvecskét Magyar Endre életéről. Miután elolvasta, azonnal felvette az emléktábla-állítás gondolatát. A táblakészítés időszakában ő a ház lakóival egyezettett, én dr. Bácskai János polgármesterrel tartottam a kapcsolatot. A táblát 2015. december 1-jén lepleztük le. Addigra „megtaláltuk” Magyar Andrást, Zoltán unokatestvérét is.

3csoda: Máté Béla tovább kutatva, meglelte a Magyar család közös sírját a Farkasréti temetőben, ahol dr. Magyar Endre hamvai is nyugosznak. Természetesen rendszeresen gondozzuk a sírt.

3+1csoda: Balás B. Dénes iskolatársam éppen e cikk megírása előtt „mesélte el” nekem, hogy ki adományozta és szállította a Gyáli úti udvarra 1924. nyarán a „Csukott bútorszállítót”. Így lett kerek a történet...

Bemutatkozik: Nagyné Turcsányi Judit, a „versmondó lány”

Gyermekekorom egyik kedvenc időtöltése a versmondás és a zenélés volt.

Édesanyám kedves hangszerén, a tangóharmonikán négy évig tanultam, és kitűnő eredménnyel végeztem. Zenekarba is hívtak, ám végül a fogtechnikusi pályát választottam.

1971-ben, érettségi után kerültem a Honvéd Kórházba fogtechnikus tanulóként. Kitűnő eredménnyel fejeztem be az iskolát. A főnököm nem engedett el más munkahelyre, ezért dolgozóként is ott maradtam. Protetikusként nemcsak kivehető fogsorokat készítettem, hanem homlokcsontpótlást és mandibulapótlást is. Kétszer kaptam kiváló dolgozó címet, majd kinevezett polgári alkalmazott lettem. A szakma utánpótlását is tanítottam. Tanítványaimmal és volt kollégáimmal a mai napig jó kapcsolatban vagyok. Sajnos idővel megszűntették az osztályunkat.

Nyugdíjba vonulásom óta harmonikázással és szavalással igyekszem jókedvre deríteni környezetemet

Az Olajág Idősek Otthonába is rendszeresen járok, ahol hosszú ideig lelki segélyszolgálatosként is tevékenykedtem. Kedves emlékem, amikor egyszer gyerekeknek harmonikáztam, odajött hozzám egy kisgyermek, és ezt mondta: „Jól játszottál, Jutka néni! A bal kezedenél szépen sorban vannak a gombok, de te olyan összevissza ütögetted őket!”

2013-ban új időszámítás kezdődött

Herczegné Maya invitálására, több mint tíz évvel ezelőtt, 2013-ban csatlakoztam a Honvéd Kórház nyugdíjasaihoz, majd a Budapesti Nyugállományúak Klubja Híradó Tagozatához. Nagyon kedves és nyílt szívű emberekkel találkoztam. Ma is örömmel vagyok velük, és szívesen mondok verset, valamint zenélek a klubnapokon.

Nagy örömmel töltött el, hogy a Magyar Kultúra Napján a Honvédelmi Miniszter Úr emléktárgyat adományozott részemre. Köszönöm az elismerést, továbbra is a lélek gyönyörű házát építem.

IMPRESSZUM

HOKOSZ Krónika

A Honvédségi Nyugdíjas Klubok
Országos Szövetsége és az MH Budapesti
Nyugállományúak Klubja kiadványa

Megjelenik évente 3 alkalommal

2025/3. szám

Szerkesztőbizottság

Elnök:

Dr. Keszthelyi Gyula

Tagok:

Büki Péter, Dr. Gruber Nándor, Dudás Sándor
Pácsér Bálint, Hárai Tibor, Kolossváry Miklós

A folyóirat kiadásában és terjesztésében
közreműködik a HM Zrínyi Geoinformációs
és Toborzástámogató Közhasznú
Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
(HM Zrínyi Nonprofit Kft.)

Felelős vezető:

Kulcsár Gábor ügyvezető

A Zrínyi Kiadó igazgatója:

Dr. Hajdú Ferenc

Folyóiratszerkesztőség-vezető:

Eisrichné Schubert Andrea

Felelős szerkesztő: Schweiczter Tímea Aina

Tervezés, tördelés és képfeldolgozás: Győri László

Műszaki szerkesztés: Gróf István

Címlap grafikai terve: Győri László

Szerkesztőségi titkár: Tóthné Szűcs Nikolett

Tothne.SzucsNikolett@hmzrinyi.hu

A szerkesztőség elérhetősége:

1024 Budapest, Szilágyi E. fasor 7–9.

Telefon: (70) 199-8648

E-mail: hokoszkronika@hokosz.hu

Nyomdai kivitelezés:

HM Zrínyi Geoinformációs

és Toborzástámogató Közhasznú Nonprofit Korlátolt

Felelősségű Társaság,

Kreatív Tervező és Sokszorosító Igazgatóság

Felelős vezető: Pásztor Zoltán igazgató

Ár nélküli, belső terjesztésű kiadvány.

A folyóirat teljes terjedelmében olvasható:
bpnyklub.hu

STEFÁNIA PALOTA- HONVÉD KULTURÁLIS KÖZPONT

SORON KÖVETKEZŐ PROGRAMJAINK:

2026. április 16., csütörtök, 18 óra

ADD KÖLCSÖN A FELESÉGED!

francia komédia 2 felvonásban

2026. április 17., péntek, 18 óra

NAUTILUS ZENÉS, TÁNCOS VACSORAEST

2026. április 18., szombat, 15 óra

„MINDIG JÓ”

Gergely Róbert RÁADÁS koncert

2026. április 21., kedd, 18 óra

KÖZTÉR – PÁL FER ELŐADÁSA

Mi segít át az élet megoldhatatlan helyzetein?

2026. április 23., csütörtök, 18 óra

GYEREKEKKEL NEM CSAK GYEREKEKNEK 2026

Az MH Központi Zenekarának és az Egressy Béni Református Művészeti Szakgimnázium fúvószenekarának közös koncertje

2026. április 25., szombat, 16 óra

ZONE AZ VAGYOK ÉN

Kádár Szabolcs János életút koncertje

2026. április 27., hétfő, 18 óra

BIZTONSÁGPOLITIKAI ELŐADÁS-SOROZAT

Egy új világrend kialakulása?

2026. április 28., kedd, 15 óra

GONDTALAN DÉLUTÁNOK

Szóljon hangosan az ének!
Sétahajó zenekar a Pódium bárban

2026. május 6-22.

KASSAI LAJOS LOVASÍJÁSZ

életmű kiállítása

2026. május 7., csütörtök, 18 óra

HITEK-UTAK-EMBEREK

Misszionárius évek Argentínában és Peruban
Finta Lajos atya élménybeszámolója

2026. május 12., kedd, 18 óra

LÉLEK-EGÉSZSÉG-HARMÓNIA

Éld meg a pillanatot –
Tudatos jelenlét a mindennapokban

2026. május 13., szerda, 18 óra

BAKANCSLISTA

Őseink útján lovastúra

2026. május 14., csütörtök, 18 óra

KISS KÁROLY HADTUDOMÁNYI KLUB

MINDENKI HADTUDOMÁNYA

A Magyar Honvédség Területvédelmi rendszere

2026. május 15., péntek, 18 óra

NAUTILUS ZENÉS, TÁNCOS VACSORAEST

2026. május 18., hétfő, 18 óra

BIZTONSÁGPOLITIKAI ELŐADÁS-SOROZAT

Szilícium pajzsból szilícium lándzsa?

2026. május 19., kedd, 15 óra

GONDTALAN DÉLUTÁNOK

Táncdalfesztivál Weisz Viktorral
Sétahajó zenekar a Pódium bárban

2026. május 20., szerda, 18 óra

UTAZÁS A FÖLD KÖRÜL AZ UTAZÓ SZEMÉVEL

Kréta, Európa bölcsője

2026. május 28., csütörtök, 18 óra

TAVASZI KONCERT

Az MH BHD Budapest Helyőrség Zenekar
hangversenye

2026. június 11., csütörtök, 18 óra

KISS KÁROLY HADTUDOMÁNYI KLUB

MINDENKI HADTUDOMÁNYA

A földalatti aknaharctól az alagút háborúig.

A MŰSORVÁLTOZÁS JOGÁT FENNTARTJUK!

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK ÉS JEGYÁRAK: www.bphkk.hu • www.facebook.com/honvedkulturaliskozpont

MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár
1143 Budapest, Stefánia út 34-36. • Tel.: 06 1 383-4958 | www.bphkk.hu • www.jegymester.hu

STEFÁNIA PALOTA
HONVÉD KULTURÁLIS KÖZPONT